

„Cubul alb“ și teatralitatea expozițională

Cea mai recentă expoziție de la Salonul de Proiecte își dezvăluie fără echivoc protagonistele și miza: Anca Munteanu Rimnic și Delia Popa, două artiste cu demersuri creative bine conturate ce pot fi prezentate împreună, atât la nivel simbolic, cât și concret. Pendulînd de la începutul activității sale între expoziții de „salon“ și one-man-show-uri, după *E obligatoriu să avem un titlu*, Salonul găzduiește o expoziție colectivă „2 în 1“ ce însumează, precum nontitulul ei, două expoziții personale juxtapuse în același timp și spațiu. Instalațiile *site-specific* ale celor două artiste se instituie ca proiecte rotunde și complete în sine, prezentate separat, fără o umbrelă conceptuală comună.

Această expunere monadică devine vizibilă la nivel spațial, fiecare artistă ocupînd un volum bine delimitat și precis circumscris în arhitectura Salonului. În absența unei comunicări între părți, coerența ansamblului este obținută subtil, prin teatralitatea display-ului expozițional. La intrare, spectatorul este absorbit în efectul de pîlnie al peretelui elipsoidal ce încorporează instalația video a Deliei Popa, totodată dirijînd privirea către cortina neagră, parțial ridicată pentru a dezvălui încăperea întunecată în care pulsează fantomatic videourile Ancăi Munteanu Rimnic. Un „cub alb“ flexibil la nivel material, Salonul funcționează ca un spațiu generator de sens, ce reinvestește semnificativ scena pe care activează artiste invitate.

Teatralitatea este asumată explicit în cazul lucrării Deliei Popa, *We, Our Friends and Us, A Theater Play for Several Monitors*, instalație video pe șapte ecrane. Gîndit ca o piesă de teatru în patru acte, discursul video curge de pe un ecran pe altul, în funcție de ordinea secvențială a replicii personajului vizat. În construcția acestei lucrări artista a parcurs un demers metadramaturgic, prin care interviurile luate prietenilor devin discursurile unor personaje fictive. „Artista feministă optzecistă“, „Artistul feminist ateu“ sau „Facilitatoarea de respirație holotropică“ răspund unor întrebări nerostite sau, mai bine spus, extirpate din reprezentarea-reprezentatie. Prin secționarea adresantului din secvențele video, dialogul devine monolog, iar spre final, cînd ritmul din ce în ce mai accelerat al intrării în scenă duce către suprapunerea vocilor, se prăbușește, conform terminologiei propuse de artistă, într-un fel de „supralog“.

Lucrarea Deliei Popa continuă direcții intrinseci parcursului ei creativ anterior. Opțiunea pentru o cercetare cvasiantropologică, pentru interviu ca unealtă de lucru și totodată material manipulabil în scopuri artistice stă la baza unor proiecte precum *Secret Life of Houseplants* sau *Matonge-Tervuren*, apelul la o interfață teatrală pentru un comentariu social mai amplu este explicit în lucrarea 5+20, iar interesul pentru feminism, gender issues sau marginalitate este declarat în *Poli and Mano*, *The Facebook Project* sau mai recentul *Chelen Amenca*. În instalația *We, Our Friends and Us*, artista interoghează în mod indirect, prin voci auxiliare, feminismul – la nivel social, artistic și personal – în conjuncție cu varii versiuni de spiritualitate, pentru a sugera un posibil paralelism între diversitatea și relativismul pozițiilor existente, fie în raport cu credințele, cu ideologiile, fie cu fenomenele sociale. Puzzleul discursiv rămîne însă (de) nerezolvat, glasurile se suprapun, ideile se amestecă, iar în final verbalizarea acestor teme cu greutate și potențial polemic se dizolvă în haos. Poate fi totuși un Babel pozitiv: vocile individuale se coagulează, se unifică într-un torent zgomotos care curge către punctul terminus al oricărei dezbateri, în care consensul constă, de fapt, în asigurarea unui teren neutru, care permite coexistența pluralității de opinii.

Lucrarea Ancăi Munteanu Rimnic, *Amprenta Lamenta*, se structurează în patru etape, cea din urmă transgresînd limitele spațiului expozițional și întîmpinînd publicul încă din pragul Salonului. Este vorba despre un colaj ce semnalizează obiectul utilizat în dansul sumbru din videoul *Amprenta Lamenta II*: șase femei îmbrăcate în negru, șase probabile bocitoare ce se învîrt într-un cerc strîmt, cu pungă de plastic ca niște mănunchiuri de flori în mîna. În ambientul Ancăi Munteanu Rimnic, această coregrafie centrală este flancată de *Amprenta Lamenta I*, video pe două canale și care adresează bidirecțional spectatorul. Acesta din urmă devine obiectul privirii fixe a două bătrîne în negru, personaje cu potențial arhetipal comunicînd cunoștințe ascunse, încifrate onomatopeic. Pe jos, *Amprenta Lamenta III*, șase obiecte din ceară ca intervenție site-specific ce marchează urmele lăsate de funcțiunea anterioară a clădirii, cea de depozit de hîrtie.

Ancă Munteanu Rimnic interacționează artistic cu trecutul spațiului expozițional, dar și cu cel personal. Parcursul ei creativ este marcat de scenarii alternative, prin care artista se autoexclue și se autoinclude perpetuu în cultura și cutumele țării în care s-a născut, dar în care a trăit doar pentru puțin timp. Atunci cînd se fotografiază în costum popular cu întrebarea *If I Would Have Stayed in Romania, Would I Have Looked Like This?*, cînd un covor țărănesc mîncat de molii devine *Map of Lost Steps*, sau cînd revalorizează sculptural forma vazelor create de tatăl ei în România anilor '60, artista parcurge o traiectorie inversă, plecînd de la urmele materiale ale unui trecut inaccesibil, de la amprente fizice lăsate de timp, către origini, căutînd de fapt semnificațiile și implicațiile lor în raport cu prezentul.

Abordarea Ancăi Munteanu Rimnic este simptomatică pentru contextul global(izator) al artei contemporane, în care artistul-călător are drept casă lumea întreagă – de altfel, proiectul actual este consecința unei propuneri pentru expoziția *Global fără globalizare* –, ceea ce facilitează alte modalități de comunicare și relaționare. În raport cu spațiul ei original, artista practică o privire orientată de la exterior către interior și de la obiect către subiect. Precum un antropolog colaborativ, artista lucrează cu subiecții propriei analize și orchestrează în *Amprenta Lamenta* un doliu, o plîngere colectivă. Spectatorul se (re)găsește plasat în postura Celuilalt, a intrusului care asistă involuntar la o ceremonie tainică, la un mister inaccesibil și indescifrabil.

Dincolo de cîteva aparente trăsături comune ale celor două artiste, proiectele lor, atît cele anterioare, cît și cele expuse în cadrul Salonului, sînt suficient de bine articulate la nivel conceptual și distinct încheiate din punct de vedere material și estetic, pentru a se individualiza unele în raport cu celelalte. Este ceea ce expoziția de la Salon reușește să facă: să ofere acel spațiu vital necesar oricărui gest artistic pentru a se metamorfoza în proiect.